

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. R., advokátom so sídlom v B., proti žalovaným **1/ M.**, bývajúcim v P., t. č. na neznámom mieste, **2/ S.**, so sídlom v P., Mládežnícka 326, zastúpeného JUDr. Ing. Ľ., advokátom so sídlom v Ž., **3/ K.**, so sídlom v B., **o náhradu škody za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia**, vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 10 C 165/2011, o dovolaní žalovaného 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 29. októbra 2013 sp. zn. 4 Co 435/2013, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovaného 2/ **o d m i e t a.**

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Pezinok uznesením z 27. mája 2013 č.k. 10 C 165/2011-54 konanie zastavil a žalovaným 1/, 2/ a 3/ náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ust. § 96 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. a vecne tým, že žalobca písomným podaním doručeným súdu 6.5.2013 vzal žalobu v celom rozsahu späť skôr ako sa začalo pojednávanie. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 2, § 151 ods. 4 O.s.p. a žalovaným náhradu trov konania nepriznal, nakoľko žiaden zo žalovaných si počas konania náhradu trov konania neuplatnil.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaného 2/ uznesením z 29. októbra 2013 sp. zn. 4 Co 435/2013 uznesenie okresného súdu v napadnutej časti týkajúcej sa trov konania potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.) a žalobcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že zo spisu ku dňu rozhodnutia súdu prvého stupňa (hoci sa toto nevyhlasovalo) žiadne trovy nevyplývali (na prípadné trovy právneho zastúpenia sa v zmysle § 151 ods. 2 O.s.p. neprihliada) a preto súd prvého stupňa postupoval

správne, keď žalovaným 1/, 2/ a 3/ (z dôvodu nepodania návrhu na náhradu trov konania) náhradu trov nepriznal.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný 2/, ktorý navrhol napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zmeniť. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. (zrejeme § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Uviedol, že žalovaný 2/ mal byť upovedomený o späťvzati žaloby a vyzvaný k vyčísleniu trov konania skôr ako bolo jeho právnomu zástupcovi doručené uznesenie o zastavení konania. Namietal, že v prejednávanej veci sa konalo pojednávanie dňa 3.5.2013 a späťvzatie žaloby bolo doručené okresnému súdu 6.5.2013, teda k späťvzatiu žaloby došlo až po pojednávaní vo veci samej.

Žalobca ani žalovaní 1/, 3/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním. Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska. Dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo

o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 239 ods. 3 O.s.p. ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Odhladnuc od skutočnosti, že dovolaním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustnosť dovolania proti nemu výslovne vylučuje ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p., nakoľko ide o uznesenie o trovách konania.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietku dovolateľa sa dovolací súd zaoberal aj tým, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj uzneseniu), pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalovaný 2/ netvrdil, že by konanie bolo postihnuté vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia takej vady v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť. Dovolateľ tvrdí, že v konaní mu bola postupom súdov odňatá možnosť konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom

chránených záujmov. K odňatiu týchto práv dochádza v dôsledku nesprávneho – zákonu sa priečiaceho postupu súdu, ktorým je účastník vylúčený z ich realizácie. Judikatúra dovolacieho súdu za prípad odňatia možnosti pred súdom označuje aj postup súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (odmietne podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie) hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (viď napríklad R 4/2003, rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 14/1996, ako aj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001).

Pri skúmaní prípustnosti dovolania žalovaného 2/ vzal dovolací súd na zreteľ, že podľa § 96 ods. 1 O.s.p. navrhovateľ môže vziať za konania späť návrh na jeho začatie, a to sčasti alebo celkom. Ak je návrh vzatý späť celkom, súd konanie zastaví. Ak je návrh vzatý späť sčasti, súd konanie v tejto časti zastaví. V zmysle § 96 ods. 2 O.s.p. súd konanie nezastaví, ak odporca so späťvzatím návrhu z vážnych dôvodov nesúhlasí; v takom prípade súd po právoplatnosti uznesenia pokračuje v konaní. Podľa § 96 ods. 3 O.s.p. nesúhlas odporcu so späťvzatím návrhu nie je účinný, ak dôjde k späťvzatiu návrhu skôr, než sa začalo pojednávanie, alebo ak ide o späťvzatie návrhu na rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je.

Späťvzatie návrhu na začatie konania je procesný úkon účastníka konania adresovaný súdu, obsahom ktorého je jednoznačný, pochybnosti nevyvolávajúci prejav navrhovateľa, že už nežiada, aby o jeho návrhu bolo rozhodnuté meritórnym súdnym rozhodnutím. Keďže späťvzatie návrhu na začatie konania môže byť v rozpore s oprávnenými záujmami odporcu, má odporca zásadne právo vyjadriť nesúhlas s týmto procesným úkonom navrhovateľa – ak navrhovateľ vezme návrh na začatie konania späť, je súd pred rozhodnutím o tomto úkone povinný vyzvať odporcu, aby sa vyjadril, či so späťvzatím návrhu súhlasí alebo nesúhlasí, a pokiaľ s návrhom nesúhlasí, aby uviedol dôvody svojho nesúhlasu so späťvzatím návrhu. Až po oboznámení sa s týmito dôvodmi môže súd posúdiť, či ide o dôvody vážne alebo iné; vážny dôvod nesúhlasu so späťvzatím návrhu má odporca napríklad v konaní, ktoré mohli začať aj na jeho návrh (konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov je takým konaním). Odporca – výnimočne – nemá procesné oprávnenie vyjadriť nesúhlas so späťvzatím návrhu vtedy, ak k späťvzatiu návrhu na začatie konania navrhovateľom došlo a/ skôr, než sa začalo pojednávanie, alebo b/ v konaní o rozvod manželstva alebo o neplatnosť

manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je. V týchto prípadoch súd nemusí stanovisko odporcu k späťvzatiu návrhu vôbec zisťovať (pozn.: so zreteľom na podstatu preskúmvanej veci sa ďalší výklad dovolacieho súdu netýka späťvzatia návrhu na začatie konania o rozvod manželstva alebo o neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je).

Z vyššie uvedeného vyplýva, že z hľadiska vzniku procesnej povinnosti súdu vyzvať odporcu na vyjadrenie, či so späťvzatím návrhu súhlasí alebo nesúhlasí (a procesnej možnosti odporcu zabrániť účinkom späťvzatia návrhu), je dôležitou otázkou, kedy v danej veci začalo pojednávanie. Občiansky súdny poriadok výslovne neurčuje, kedy začína pojednávanie. Moment, kedy začína pojednávanie, je preto potrebné vyvodiť zo samotného účelu pojednávania a tých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktoré upravujú priebeh pojednávania. Zmyslom (účelom) pojednávania je prejednanie veci súdom za účasti osôb, ktoré sa v tom – ktorom prípade majú zúčastniť jej prejednaní. Súd nariadi pojednávanie po ukončení jeho prípravy (viď § 114 O.s.p.). Na nariadené pojednávanie predvolá súd účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná (viď § 115 ods. 1 O.s.p.). Na nariadenom pojednávaní – ešte pred samotným prejednaním veci – musí súd posúdiť, či sú splnené predpoklady pre to, aby vec mohol na pojednávaní skutočne prejednať. Pojednávanie vedie predseda senátu alebo samosudca (viď § 117 ods. 1 O.s.p.), ktorý v prípade, že dospeje k záveru, že sú splnené podmienky pre to, aby vec sama mohla byť prejednaná, začne vhodným spôsobom pojednávanie. V občianskom súdnom konaní začína pojednávanie spravidla osobitným úkonom predsedu senátu (samosudcu), ktorým dáva osobám prítomným na pojednávaní najavo (deklaruje), že po završení procesu prípravy pojednávania a po zistení splnenia predpokladov pre uskutočnenie pojednávania sa súdne konanie dostalo k samej podstate – vlastnému prejednaniu veci. Ide spravidla o formálne urobený úkon predsedu senátu (samosudcu), ktorým „začína“ („otvára“) pojednávanie, nie sú ale vylúčené ani neformálne spôsoby urobenia tohto úkonu, pri ktorých je dostatočne zrejmé to, čo dáva súd najavo formálnym začatím pojednávania. O prípad neformálneho začatia pojednávania ide napríklad vtedy, keď predseda senátu (samosudca) bez ďalšieho vyzve navrhovateľa, aby predniesol svoj návrh.

Zo zápisnice spísanej 7. septembra 2012 za osobnej prítomnosti žalovaného 3/ a v neprítomnosti žalobcu, jeho právneho zástupcu a žalovaných 1/ a 2/ (č.l. 32), zo zápisnice spísanej 9. januára 2013 za neprítomnosti účastníkov konania (č.l. 45) a zo zápisnice spísanej

3. mája 2013 za osobnej prítomnosti právneho zástupcu žalovaného 2/ a žalovaného 3 (č.l. 50) vyplýva, že súd prijal a vyhlásil uznesenie, že nebude pojednávať, t. j. prejednávať vec a pojednávanie odročil. Tým súd prvého stupňa zároveň vyjadril, že občianske súdne konanie nepokročilo tak, že súd začína pojednávanie s cieľom prejednať vec.

Možno teda uzavrieť, že vo veci sa nezačalo pojednávanie (§ 96 ods. 3 O.s.p.). Vzhľadom na to išlo pri žalobcovom späťvzatí návrhu (6. mája 2013) o prípad, v ktorom súd (výnimočne) nemá procesnú povinnosť vyzvať žalovaného 2/ na vyjadrenie, či so späťvzatím návrhu na začatie konania nesúhlasí (a z akého dôvodu) a preto stanovisko k tomuto dispozitívnemu úkonu žalobcu nebolo právne relevantné. Súd prvého stupňa preto nemal povinnosť doručovať žalovanému 2/ podanie žalobcu o späťvzatí žaloby. Procesným postupom súdu prvého stupňa, ktorý konanie zastavil bez toho, aby rešpektoval procesné oprávnenie žalovaného 2/ vyjadriť svoj nesúhlas so späťvzatím návrhu na začatie konania doručeným súdu pred začatím pojednávania tak nebola žalovanému 2/ odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.)

O povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia (§ 151 ods. 1 O.s.p.). ak účastník v lehote podľa odseku 1 trovy nevyčísli, súd mu prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia; ak takému účastníkovi okrem trov právneho zastúpenia iné trovy zo spisu nevyplývajú, súd mu náhradu trov konania neprizná a v takom prípade nie je viazaný rozhodnutím o prisúdení náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 151 ods. 2 O.s.p.). Ak sa rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nevyhlasuje a bol podaný návrh na rozhodnutie o trovách, súd vyzve účastníka na vyčíslenie trov do troch pracovných dní od doručenia výzvy (§ 151 ods. 4 O.s.p.).

Ako z citovaného ustanovenia § 151 ods. 1 O.s.p. vyplýva, priznanie trov právneho zastúpenia účastníkovi konania je viazané na splnenie si subjektívnej povinnosti advokáta vyčísliť si včas trovy právneho zastúpenia a nie od svojevôle súdu. Preto nepriznanie náhrady trov právneho zastúpenia účastníkovi konania súdom z dôvodu porušenia, resp. nesplnenia si subjektívnej povinnosti advokátom účastníka konania (hmotnoprávny vzťah), nemožno

ponímať ako sankciu súdu voči účastníkovi konania (procesný vzťah), resp. ako svojvoľné rozhodnutie porušujúce právo účastníka konania (napr. II. ÚS 206/2008).

Z príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktoré sa týkajú trov konania, vyplýva, že súd rozhoduje o náhrade trov konania na návrh a prisúdenie trov konania sa viaže na splnenie formálnych podmienok a predpokladov, ktoré sú predmetom súdneho posúdenia a uváženia. Vo vzťahu k uplatneniu trov konania ide o povinnosť účastníka konania vyčísliť trovy konania v ustanovenej lehote. Z právnej úpravy vyplýva tiež záver, že na priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v nárokovateľnej výške nepostačuje akýkoľvek úkon s očakávaním, že súd ich prizná „v správnej výške“.

Postupom súdu nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom žalovanému 2/ ani v súvislosti s uplatnením náhrady trov konania. Z obsahu spisu vyplýva, že právny zástupca žalovaného 2/ do spisu založil plnomocenstvo udelené mu žalovaným 2/ na zastupovanie v konaní, ale nepodal návrh na priznanie náhrady trov právneho zastúpenia a ani si trovy právneho zastúpenia nevyčíslil v zákonnej lehote. Dovolací súd uzatvára, že súd nemá povinnosť účastníka vyzývať, či si náhradu trov konania uplatňuje, pretože o trovách konania účastníkov a ich náhrade môže súd rozhodovať výlučne len na návrh účastníka (§ 151 ods. 1 O.s.p.). Ak by tak súd urobil, porušil by princíp rovnosti účastníkov v konaní (§ 18 O.s.p.).

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O.s.p., ani z ustanovenia § 237 O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalovaného 2/ odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa uznesením odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní nebol žalovaný 2/ úspešný; právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalobcovi (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodal návrh na priznanie náhrady týchto trov (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. júla 2015

JUDr. Edita B a k o š o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová